

Muzeum Polskich Formacji Granicznych

<https://www.muzeumsg.strazgraniczna.pl/muz/szkolenie/osrodki-szkolenia/od-1991-1/9975;Osrodki-szkolenia-od-1991.html>

02.05.2025, 01:11

Edukacja funkcjonariuszy zawodowych Straży Granicznej oraz innowacje wynikające z przynależności do UE

(system szkolenia w Centrum Szkolenia Straży Granicznej w Kętrzynie)

Utworzenie Straży Granicznej w 1991 roku zmieniło w istotny sposób system ochrony granicy państwowej. Straż Graniczna powstała 16 maja 1991 roku jako formacja policyjna, w miejsce rozwiązanej wojskowej formacji granicznej – Wojsk Ochrony Pogranicza.

W ustawie z dnia 12 października 1990 roku czytamy, że Straż Graniczna jest jednolitą umundurowaną i uzbrojoną formacją, która stała się organem administracji państwowej. Zmienił się zakres i charakter zadań, które zdefiniowane zostały w sposób następujący:

- ochrona granicy państwowej,
- organizowanie i dokonywanie kontroli ruchu granicznego,
- wydawanie zezwoleń na przekraczanie granicy państwowej,
- rozpoznawanie, zapobieganie i wykrywanie przestępstw, wykroczeń oraz ściganie ich sprawców w zakresie ochrony granicy państwowej,
- zapewnienie porządku publicznego w przejściach granicznych i w strefie nadgranicznej,
- utrzymywanie i ochrona znaków granicznych i urządzeń służących do ochrony granicy,
- wykonywanie postanowień umów międzynarodowych o stosunkach prawnych na granicy państwowej,
- gromadzenie i przetwarzanie informacji z zakresu ochrony granicy państwowej i kontroli ruchu granicznego,
- nadzór nad eksploatacją polskich obszarów morskich,
- zapobieganie transportowania przez granicę państwową odpadów, szkodliwych substancji, materiałów promieniotwórczych i narkotyków^[1]

W okresie istnienia naszych poprzedników, czyli Wojsk Ochrony Pogranicza głównym celem wykształcenia żołnierzy było wszechstronne rozwinięcie osobowości. Celem wychowawczym było kształtowanie oficera, chorążego, podoficera o zaangażowanej postawie zawodowej, ukształtowanych umiejętnościach i nawykach niezbędnych do wykonywania obowiązków na zajmowanych stanowiskach służbowych.

Kadra zawodowa WOP to byli żołnierze o wykształceniu niezbędnym do wykonywania obowiązków partyjno-politycznych, liniowych i zwiadowczych. Obowiązki wymienione wiązały się z kierunkami kształcenia oraz pionami służbowymi w WOP. Programy kursów doskonalących i przeklasyfikowania kadry z poszczególnych korpusów osobowych zawierały problematykę umożliwiającą przygotowanie uczestników do nowych zadań na nowo powierzonych im stanowiskach w innych pionach służbowych.

Ustawa o Straży Granicznej pozwoliła stworzyć nowy system ochrony granicy i

dostosowanie infrastruktury kadrowo-logistycznej do europejskich służb granicznych. Tym samym wprowadzono rozwiązania przyjęte w państwach zachodnioeuropejskich.

To z kolei wpłynęło na daleko idące zmiany w systemie kształcenia i przygotowywania kadr dla potrzeb nowo tworzonej formacji.

Zmiany te spowodowały początkowo przebudowę programów kształcenia, a później zmianę całego systemu przygotowania i doskonalenia kadr. Programy Podoficerskiej Szkoły Zawodowej WOP, Szkoły Chorążych WOP i filii Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych zostały dostosowane do nowych warunków i zadań, jakie postawiono przed Strażą Graniczną.

W 1991 roku powołano Centrum Szkolenia Straży Granicznej w miejsce Centrum Szkolenia Wojsk Ochrony Pogranicza. W tym samym czasie doszło do zmian organizacyjnych w strukturze komórek dydaktycznych. W miejsce dotychczasowych cykli szkoleniowych utworzone zostały zakłady. Powołane zostały następujące komórki dydaktyczne:

Samodzielny Zakład Podstaw Służby Granicznej,

Zakład Prawa i Nauk Humanistycznych,

Zakład Łączności i Informatyki,

Zakład Ogólnozawodowy.

Wyeliminowano przedmioty tzw. kształcenia obywatelskiego (naukowy komunizm, ekonomia polityczna, czy też historia wojskowości).

Czas trwania nauki w Podoficerskiej Szkole Zawodowej nie uległ zmianie. W dalszym ciągu został zachowany 6-miesięczny okres szkolenia dla elewów. Wprowadzony został również 4-miesięczny cykl szkolenia dla funkcjonariuszy (już nie żołnierzy) skierowanych z jednostek granicznych. Program realizowany był w następujących działach przedmiotowych:

- dział ogólnokształcący (16,2 % czasu przeznaczanego na kurs), obejmował przedmioty takie jak języki obce, elementy historii Polski i formacji granicznych, elementy psychologii, socjologii i pedagogiki i geografii polityczną świata,

- dział specjalistyczny (52,43 %), obejmował służbę graniczną, kontrolę ruchu granicznego, wybrane zagadnienia prawa, kryminalistyki i kryminologii oraz wybrane problemy działań operacyjno-rozpoznawczych,

- dział uzupełniający (31,37 %), obejmował wychowanie fizyczne, szkolenie strzeleckie, organizację działań SG w sytuacjach szczególnych, szkolenie łączności, zabezpieczenie działań granicznych, regulaminy i przepisy SG, podstawy informatyki.

Podoficerowie przygotowani byli w dwóch specjalnościach tj. kontrola ruchu granicznego i graniczna^[2].

Nauczanie w Szkole Chorążych trwało w zależności od systemu naboru kandydatów: 11 miesięcy – dla kandydatów z cywila, 9 miesięcy – dla kandydatów zasadniczej służby w Straży Granicznej, 5 miesięcy – dla absolwentów Podoficerskiej Szkoły Zawodowej Straży Granicznej.

Kadeci przygotowywani byli w trzech specjalnościach: łączności, granicznej i kontroli ruchu granicznego.

Program Szkoły Chorążych Straży Granicznej również realizowany był w trzech działach przedmiotowych, z których pierwszy – ogólnokształcący nie różnił się przedmiotowo od

programu Podoficerskiej Szkoły Zawodowej. Różnica polegała tylko na zwiększonym udziale, bo wynoszącym 23,25 % czasu przeznaczanego na kurs. Był on obszerniejszy pod względem treściowym.

Drugi dział, poza takimi samymi przedmiotami jak w szkoleniu podoficerów, zawierał dodatkowo przedmioty specjalistyczne dla kierunku łączności. Na tym kierunku realizowane były takie przedmioty jak: podstawy elektroniki, praca na urządzeniach, sprzęt łączności, podstawy teletransmisji, podstawy utajniania informacji, prace warsztatowe.

Specjalności kontrola ruchu granicznego i graniczny różniły się tylko liczbą godzin przeznaczonych na poszczególne przedmioty tzn. służbę graniczną i kontrolę ruchu granicznego. Cały dział zawierał 52 % ogólnej ilości czasu przeznaczanego na realizację procesu kształcenia[3].

Trzeci dział, uzupełniający, był identyczny pod względem przedmiotowym do analogicznego w Podoficerskiej Szkole Zawodowej, natomiast pod względem treściowym był nawet zawężony. Zawierał 24 % czasu ogólnego.

W programach obu szkół ograniczono do minimum przedmioty wojskowe, a później nawet zupełnie je wyeliminowano. Na to miejsce wprowadzona została problematyka prawnicza, języki obce, zdecydowano zwiększyć liczbę godzin dla przedmiotów specjalistycznych.

W realizacji programów przeważać miały formy i metody zajęć aktywizujące słuchaczy. Podstawową formą były zajęcia praktyczne.

Reorganizacją i aktualizacją programów kształcenia objęta została również Filia Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych. W 1991 r. zaprzestano naboru na pierwszy rok studiów. W Kętrzynie pozostał II, III i IV rocznik podchorążych. Nowy rok akademicki 1991/92 rozpoczęli podchorążowie w nowej sytuacji, jako funkcjonariusze Straży Granicznej, z nowymi programami. Podchorążowie II roku studiów realizowali jednolity program. Na III i IV roku wprowadzona była specjalizacja na poszczególnych kierunkach – ogólnogranicznym i kontroli ruchu granicznego.

Studia II i III roku kończyły się miesięczną praktyką zawodową w oddziałach Straży Granicznej, natomiast na IV roku 3-miesięczną praktyką specjalistyczną, odbywaną bezpośrednio przed zakończeniem studiów, na stanowiskach przewidzianych do objęcia po promocji.

W programach kształcenia podchorążych, podobnie jak w poprzednich programach, również zostały wyeliminowane typowe przedmioty wojskowe. Zwiększył się zakres przedmiotów prawnych, organizacji, kierowania i zarządzania oraz działań antyterrorystycznych.

Program przewidywał następujące działy i poddziały przedmiotowe:

- dział ogólny - poddział nauk humanistycznych, poddział ogólnokształcący, poddział prawniczy.
- dział specjalistyczny - poddział służby granicznej, poddział organizacji i kierowania obroną granicy państwowej, poddział kontroli ruchu granicznego.
- dział uzupełniający - poddział obronny, poddział techniczno-kwatermistrzowski[4].

W 1994 r. odbyła się ostatnia promocja podchorążych Filii Wyższej Szkoły Oficerskiej Wojsk Zmechanizowanych, a zatem również filia wrocławskiej uczelni przestała funkcjonować w

Centrum Szkolenia Straży Granicznej. Zakończył się również 4-letni tryb przygotowania kadry oficerskiej dla potrzeb Straży Granicznej.

W celu zapewnienia ciągłości dopływu kadry oficerskiej do Straży Granicznej w 1991 r. została utworzona grupa pilotażowa w liczbie 15 funkcjonariuszy na pierwszym roku trzyletnich studiów zawodowych w Wyższej Szkole Policji w Szczytnie. Grupa ta rozpoczęła studia według wspólnie opracowanego programu przez Centrum Szkolenia SG i uczelnię policyjną, który przewidywał dwa lata nauki w Wyższej Szkole Policji, trzeci rok w Centrum Szkolenia SG. Program kształcenia oficerów trwał do 2004 roku.

Potrzeby kadrowe okazały się jednak dużo większe, szczególnie w początkowym okresie funkcjonowania nowej formacji. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom w 1992 r. wprowadzona została nowa, kolejna forma kształcenia kadry oficerskiej, jaką było powołanie Studium Oficerskiego.

Studium Oficerskie SG zostało określone jako wyższy kurs kształcenia kandydatów na oficerów Straży Granicznej, w formie studiów podyplomowych w systemie stacjonarnym oraz zaocznym.

O przyjęcie do Studium ubiegać się mogli funkcjonariusze Straży Granicznej będący w okresie służby przygotowawczej i stałej, legitymujący się dyplomami wyższych uczelni.

Nauka w Studium trwała 7 miesięcy. Podstawowym celem kształcenia specjalistycznego było wszechstronne przygotowanie funkcjonariuszy Straży Granicznej pod względem wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych do samodzielnego wykonywania obowiązków określonych dla stanowisk oficerskich w Straży Granicznej.

Zawarte w programie treści nauczania realizowane były poprzez następujące przedmioty: etyka zawodowa, historia straży granicznej, kontrola ruchu granicznego, czynności operacyjno-rozpoznawcze, organizacja i kierowanie ochroną granicy, prawo graniczne, zabezpieczenie działań granicznych, wybrane zagadnienia z kryminalistyki i kryminologii, terenoznawstwo, wstęp do prawoznawstwa, prawo karne skarbowe, prawo karne materialne, prawo wykroczeń, prawo karne procesowe, wybrane zagadnienia prawa cywilnego i gospodarczego, prawo celne i dewizowe, podstawy informatyki i łączności, organizacja działań SG w sytuacjach szczególnych, musztra i regulaminy SG, szkolenie strzeleckie, wychowanie fizyczne, ochrona praw człowieka.^[5]

W zdecydowanej większości zajęcia realizowane były w formie wykładów, seminariów i ćwiczeń w gabinetach. Bardzo mało zajęć miało charakter praktycznego działania, zdobywania umiejętności i nawyków.

W 1993 roku nastąpiła kolejna zmiana koncepcji systemu kształcenia funkcjonariuszy SG. Podstawowym założeniem nowego systemu było objęcie wszystkich funkcjonariuszy przyjmowanych do służby przygotowawczej szkoleniem na trzech poziomach: - szkolenie podstawowe; - szkolenie specjalistyczne; - kształcenie kandydatów na oficerów.

Szkolenie podstawowe trwało w początkowym okresie 9 miesięcy, z czego 3 miesiące to szkolenie teoretyczne realizowane w ośrodkach szkolenia i 6 miesięcy praktyki w macierzystych oddziałach. W późniejszym czasie szkolenie to zostało skrócone do 1,5 miesiąca. Szkoleniem tym mają być objęci wszyscy funkcjonariusze przyjęci do służby przygotowawczej. Zwolnieni ze szkolenia podstawowego są funkcjonariusze, którzy odbyli służbę kandydacką w Straży Granicznej,

Szkolenie specjalistyczne podzielone zostało na dwa etapy z czego: pierwszy etap – obejmował szkolenie z zakresu programu Szkoły Podoficerskiej, szkolenie w trybie stacjonarnym trwało 5 miesięcy, drugi etap – obejmował szkolenie z zakresu programu Szkoły Chorążych I trwał 4 miesiące.

Przeszkolenie w I etapie lub w II etapie i uzyskanie pozytywnych wyników z egzaminów końcowych dawało możliwość przełożonym w macierzystych jednostkach do mianowania absolwentów na stopień podoficerski lub wystąpienia z wnioskiem do Komendanta Głównego SG o mianowanie na pierwszy stopień w korpusie chorążych.

Kształcenie kandydatów na oficerów posiadających wykształcenie wyższe realizowane było w ramach 7-miesięcznego Studium Oficerskiego. Kandydatów na Studium Oficerskie należało rekrutować spośród funkcjonariuszy służby stałej, a więc z co najmniej trzyletnim stażem służby w Straży Granicznej. Kształcenie kandydatów na oficerów nie posiadających wykształcenia wyższego odbywa się na bazie Wyższej Szkoły Policji w Szczytnie i Centrum Szkolenia SG w Kętrzynie. Kandydaci na wyższe studia zawodowe muszą być funkcjonariuszami służby stałej.

W 1996 r. nastąpiła kolejna reorganizacja systemu szkolenia na II i III poziomie. W zamian za kursy podoficerskie i chorążackie, wprowadzone zostało Studium Straży Granicznej, w którym obowiązują dwa etapy szkolenia. I etap trwa 5 miesięcy, z czego 4 miesiące realizowane są w ośrodkach szkolenia i jeden miesiąc praktyki w macierzystych jednostkach SG. Ukończenie tego etapu uwieńczył jest mianowaniem słuchaczy na pierwszy stopień podoficerski. II etap trwa 4 miesiące i realizowany jest w ośrodkach szkolenia. Ukończenie II etapu Studium Służby Granicznej jest podstawą do mianowania na stopień młodszego chorążego.

Studium Oficerskie zostało przedłużone do 12 miesięcy, z czego 3 miesiące przeznaczone są na praktykę zawodową odbywaną przez słuchaczy w macierzystych jednostkach, w trakcie trwania kursu. Kandydaci do Studium Oficerskiego mogą być funkcjonariuszami w służbie przygotowawczej. Warunkiem przyjęcia jest odbycie przeszkolenia podstawowego.

W 1999 roku nastąpiły kolejne zmiany w strukturze organizacyjnej Centrum Szkolenia SG, gdyż dotychczasowy układ organizacyjny okazał się niewydolnym w stosunku do przeprowadzonych zmian w systemie kształcenia, jak i w programach kształcenia.

W Straży Granicznej założenia programowe uległy radykalnej zmianie. Przyjęto system kształcenia kursowego – podobnie jak w Straży Granicznej okresu przedwojennego. Zredukowano do minimum elementy szkolenia wojskowego wprowadzając w to miejsce w dużo większym zakresie zagadnienia prawa, języków obcych, przedmioty specjalistyczne.

Proces uzawodowienia formacji jest jednym z podstawowych elementów w osiągnięciu standardów Unii Europejskiej przez SG, zdominował działalność szkoleniową CS SG w 2003 roku. Zasadniczy wysiłek szkoleniowy skierowany był na organizację nowo wcielonych funkcjonariuszy SG, zgodnie z wprowadzonym nowym modelem szkolenia w 2002 roku. Stosunkowo długie okresy szkoleń początkowych powodowały znacznie mniejszą rotację szkolonych oraz ograniczenie szkoleń w ramach systemu doskonalenia zawodowego. Sytuacja ta miała bezpośredni wpływ na statystyczne wyniki osiągnięć szkoleniowych w postaci nieco większej liczby przeszkolonych w 2003 roku na kursach długoterminowych

wynikających z systemu szkolenia.

Ogólna liczba przeszkolonych jest jednak niższa w 2003 roku (2576 funkcj.) w stosunku do 2002 roku (3323 funkcj.) o około 22,5 %. Zmniejszenie ogólnej liczby przeszkolonych odbyło się kosztem szkoleń specjalistycznych i doskonalących realizowanych w ramach systemu doskonalenia zawodowego.

Mimo zwiększonego wysiłku dydaktycznego skierowanego na kursy w ramach systemu szkolenia zawodowego udało się kontynuować szkolenie na kursach specjalistycznych i doskonalących, w tych dziedzinach, które są niezbędne dla profesjonalnego wykonywania zadań przez funkcjonariuszy naszej formacji. Łącznie przeszkolonych zostało 1178 funkcjonariuszy na różnego rodzaju kursach. Jest to jednak spadek do 2002 roku o ok. 46%. W 2002 roku przygotowany został program badania jakości szkoły. „Plan rozwoju szkoły” jest sukcesywnie realizowany i poddawany ocenie przez Radę Pedagogiczną CS SG.

Dzięki dobrej współpracy z OBWE udało się doprowadzić do przeszkolenia na kursie oficerskim 15 osobowej grupy funkcjonariuszy Azerbejdżańskich Służb Granicznych i 3 funkcjonariuszy Policji Granicznej Republiki Litwy. Pozytywna ocena powyższego przedsięwzięcia przez przełożonych zaowocowała koncepcją utworzenia Centrum Międzynarodowych Szkoleń Służb Granicznych w ramach struktury naszej szkoły^[6]

Dużym osiągnięciem w ramach współpracy międzynarodowej było nawiązanie ściślejszych kontaktów z Instytutem British Council. Dzięki tej współpracy wykładowcy języków obcych uczestniczyli w szkoleniach metodycznych w kraju i zagranicą na Litwie, Wielkiej Brytanii i Słowacji.

Szkoła nie ograniczała się tylko do prowadzenia edukacji w rejonie koszar. Szkolenia były realizowane w Centrum Szkolenia SG jak i w terenowych jednostkach SG.

W 2006 roku w obiektach Centrum Szkolenia SG przeprowadzono 23 kursy doskonalące różnych rodzajów, między innymi:

- kurs doskonalący z zakresu wykorzystania systemu informatycznego „POBYT”,
- szkolenia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy,
- szkolenie specjalistyczne operatorów pojazdów obserwacyjnych,
- szkolenie operatorów systemów kontroli bezpieczeństwa w międzynarodowej komunikacji lotniczej,
- szkolenia specjalistyczne z zakresu kontroli tachografów i stanu technicznego pojazdów itp..

W 2006 roku w Centrum szkolenia SG w ramach w/w kursów przeszkolono łącznie 1470 osób.

W terenowych jednostkach organizacyjnych SG przeprowadzono 10 różnego rodzaju szkoleń specjalistycznych i kursów doskonalących. Łącznie przeszkolono 2342 funkcjonariuszy. Razem za 2006 rok przeszkolono 3812 osób.

Kadra Centrum Szkolenia SG w ramach współpracy zagranicznej uczestniczyła w przedsięwzięciach szkoleniowych jako organizatorzy i uczestnicy szkoleń realizowanych przy współpracy i przez: Republikę Federalną Niemiec, Wielką Brytanię, Republikę Ukrainy, Republikę Litwy, Republikę Łotwy, Republikę Gruzji, Czechy, Republikę Austrii i Belgię. Razem w szkoleniu jako uczestnicy i przedstawiciele innych krajów brało udział 153

przedstawicieli naszej szkoły i 138 przedstawicieli innych krajów.

Centrum Szkolenia SG kontynuowała rozpoczęte wcześniej projekty twinningowe z lat 1998, 1999, 2000, 2001, 2002 oraz 2003. Projekty te służyły, podobnie jak większość poprzednich, dalszym próbom dostosowania polskiego prawodawstwa, procedur i administracji do standardów Schengen w zakresie zarządzania i nadzoru nad granicami morskimi i lądowymi ze szczególnym uwzględnieniem portów lotniczych i morskich, zwalczania przestępczości zorganizowanej, nielegalnej migracji i korupcji oraz zarządzania zasobami ludzkimi.

Podstawowym założeniem projektu było przeprowadzenie szeregu szkoleń z następujących zakresów:

- podwyższenia jakości zarządzania i nadzoru nad zewnętrznymi granicami UE,
- osiągnięcia europejskich standardów bezpieczeństwa przy kontrolach granicznych w portach lotniczych i morskich,
- podwyższenia jakości przy zarządzaniu wewnętrznymi granicami UE i wypełnianiu zadań oddziałów granicznych wewnątrz kraju,
- usprawnienia struktur organizacyjnych i podniesienia umiejętności niezbędnych do zwalczania przestępczości zorganizowanej i nielegalnej migracji,
- usprawnienia technik dochodzeniowych i dochodzeń niejawnych w walce z nielegalną migracją i zorganizowaną przestępczością,
- rozwoju instytucjonalnych i administracyjnych środków przeciwdziałania korupcji,
- zapewnienia intensywnej współpracy ze służbami UE odpowiedzialnymi za ochronę zewnętrznych i wewnętrznych granic UE oraz spełnianie wymogów Schengen,
- rozwój i pogłębianie umiejętności w zakresie zarządzania jakością, finansami i zasobami ludzkimi.

W zakresie szkolenia z metodyki i dydaktyki Centrum Szkolenia Straży Granicznej od 2004 roku rozpoczęło współpracę z Warmińsko-Mazurskim Oddziałem Doskonalenia Nauczycieli w Olsztynie. Owocem tej współpracy są prowadzone zajęcia ze szczególnym zwróceniem uwagi na aktywizującą metodę nauczania w trakcie zajęć praktycznych.

RESUME

Straż Graniczna zmieniając swój program szkolenia stawiała sobie za cel jak najszybsze przystosowanie swoich funkcjonariuszy do potrzeb Unii Europejskiej. Wielokrotnie przeprowadzone modyfikacje programów szkolenia miały za cel przygotowanie słuchacza pod względem wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych

oraz zapewnienia możliwości kształtowania pożądanych postaw niezbędnych do pełnienia służby granicznej a zarazem reprezentowania Państwa Polskiego na zewnątrz.

Programy szkolenia ich zmienność była dostosowywana do wymogów procesu akcesyjnego. Również kadra Straży Granicznej i Centrum Szkolenia SG dostosowywała się do standardów pełnienia służby granicznej i prowadzenia procesów nauczania w państwach Unii Europejskiej.

Nowe wymagania stawiane przed Strażą Graniczną zmuszają nas do poszukiwania nowych rozwiązań edukacyjnych zmierzających do bardziej optymalnych koncepcji i ujęć modelowych dobrze służących nowoczesnej formacji granicznej w zintegrowaniu systemu ochrony granic Unii Europejskiej.

Straż Graniczna przyjmując system kształcenia kursowego w pewnym sensie nawiązuje do swojej poprzedniczki, chociaż szkolenie czysto wojskowe zostało wyeliminowane i zastąpione przez przedmioty humanistyczne takie jak nauka języka obcego, elementy prawa itp.. Straż Graniczna nie zamyka się w swoich granicach jest otwarta i poszukuje różnych rozwiązań edukacyjnych w kraju i zagranicą.

Cały czas trwa poszukiwanie nowoczesnych modeli edukacyjnych, które w pełni by odpowiadały naszym zmieniającym się zadaniom służbowym w zintegrowanym systemie ochrony granic Unii Europejskiej.

Opracował: Kajetan Szczepański

LITERATURA

1. Ustawa z dn. 12.10.1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. nr 78, poz. 462 z późn. zm.).
2. Ramowy program kształcenia podchorążych WSOWZMech kierunku polityczny, zwiadowczy, ogólnograniczny, Kętrzyn 1988
3. Szczegółowy program kształcenia kadetów Szkoły Chorażych, Kętrzyn 1990
4. Szczegółowy program kształcenia elewów Podoficerskiej Szkoły Zawodowej WOP, Kętrzyn 1990
5. Ramowy program kształcenia podchorążych SG (II, III, IV rok), Kętrzyn 1991
6. Ramowy program kształcenia kadetów Szkoły Chorażych SG, Kętrzyn 1991
7. Ramowy program kształcenia elewów Podoficerskiej Szkoły Zawodowej, Kętrzyn 1991
8. Program ramowy Wyższej Szkoły Policji kierunku SG, Szczecino 1991
9. Ramowy program i plan Studium Oficerskiego CSSG, Kętrzyn 1992
10. J. Szczerba, Innowacje w zawodowym szkoleniu pograniczników
11. A. Masłoń, Ewolucja systemu kształcenia funkcjonariuszy SG na przestrzeni dziesięciu lat, Biuletyn CSSG, Nr XVI

12. Sprawozdanie z działalności CSSG w 2003 roku, Kętrzyn 2004
13. Sprawozdanie z działalności szkoleniowej CS SG w 2004 roku, Kętrzyn 2005
14. Sprawozdanie z działalności szkoleniowej CS SG w 2005 roku, Kętrzyn 2006
15. Sprawozdanie z działalności szkoleniowej CS SG w 2006 roku, Kętrzyn 2007
16. Sprawozdanie z działalności szkoleniowej CS SG w 2007 roku, Kętrzyn 2008

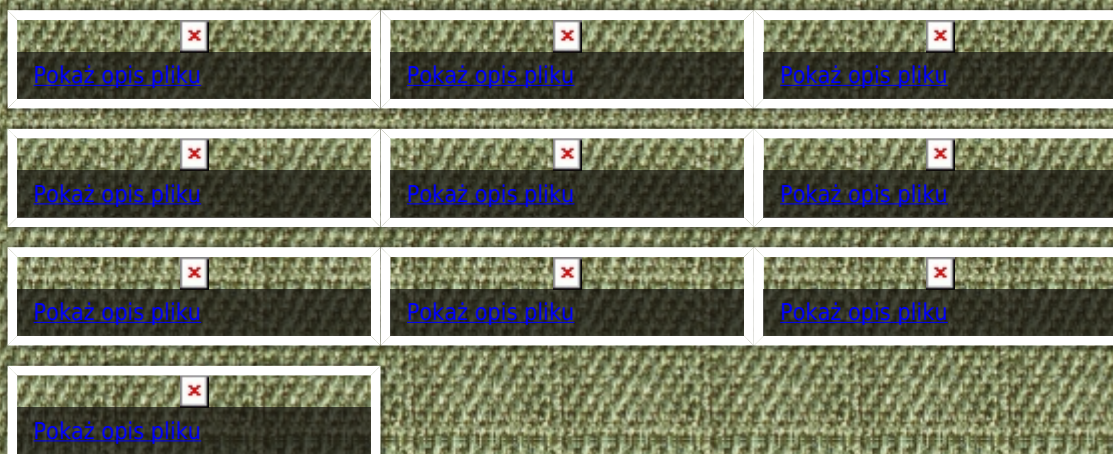
[2] Ramowy program kształcenia elewów Podoficerskiej Szkoły Zawodowej Straży Granicznej, Kętrzyn 1991.

[3] Ramowy program szkolenia kadetów szkoły Chorążych Straży Granicznej, Kętrzyn 1991.

[4] Ramowy program kształcenia podchorążych Straży Granicznej (II, III i IV rok), Kętrzyn 1991.

[5] Ramowy program i plan studiów Studium Oficerskiego Centrum Szkolenia Straży Granicznej, Kętrzyn 1992.

[6] Sprawozdanie z działalności CSSG w 2003 roku, Kętrzyn 2004.

Szkoły im. Straży Granicznej na Warmii i Mazurach

Obecność Straży Granicznej od 1991 r. w województwie warmińsko-mazurskim, to nie tylko realizacja ustawowych zadań i obowiązków, ale również codzienna praca na rzecz lokalnej społeczności m.in. w placówkach oświatowych, gdzie dajemy wzorce do naśladowania, kształtujemy właściwe postawy patriotyczne przyszłych pokoleń, wskazujemy możliwe kierunki rozwoju, a także wspomagamy proces edukacji. Ponadto mieszkańcy regionu mają możliwość zapoznania się ze specyfiką naszej służby

bezpośrednio odwiedzając nasze jednostki organizacyjne w Kętrzynie, gdzie stacjonuje Komenda Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej i Centrum Szkolenia Straży Granicznej z bogatą bazą dydaktyczną i izbą tradycji. Natomiast w terenie są to: Placówki Warmińsko-Mazurskiego Oddziału Straży Granicznej rozlokowane od Zatoki Gdańskiej po granicę z Republiką Litewską, a także lotnisko w podkętrzyńskim Wilamowie, w którym stacjonuje II Wydział Lotniczy Biura Lotnictwa Straży Granicznej Komendy Głównej Straży Granicznej z siedzibą w Kętrzynie.

Pozytywny wizerunek Straży Granicznej w regionie Warmii i Mazur ma swoje korzenie sięgające do 1945 r. od czasu powołania V Mazurskiego Oddziału Wojsk Ochrony Pogranicza. Żołnierze rozformowanego w 1991 r. WOP-u pozostawili po sobie otwartość oraz przychyłność władz i mieszkańców pogranicza do formacji granicznej, szacunek do zielonego munduru i przekazali nam dorobek wieloletniej pracy. Owocem tego jest przyjęcie przez dwie szkoły z województwa warmińsko-mazurskiego za patrona Straży Granicznej.

Gimnazjum im. Straży Granicznej w Bezledach^[1]

Od września 2006 r. Gimnazjum w Bezledach nosi zaszczytne imię Straży Granicznej. Taką nazwę wybrali uczniowie, nauczyciele i rodzice. Prace nad całym przedsięwzięciem trwały dużo wcześniej. Związane były z realizacją wymaganych procedur oraz pozyskaniem sponsorów, którzy okazali swoje zaangażowanie finansując m.in. sztandar, gwoźdźce, drzewiec.

Cała uroczystość związana z nadaniem imienia oraz przekazaniem sztandaru odbyła się 18 V 2007 r., kiedy Straż Graniczna w bardzo uroczystej atmosferze przejęła patronat nad szkołą. Wszystko rozpoczęło się mszą świętą w kościele św. Maksymiliana Kolbe w Bezledach, którą odprawił arcybiskup Edmund Piszcz. Uczestniczyli w niej funkcjonariusze Straży Granicznej, przedstawiciele samorządu, sejmiku wojewódzkiego, oświaty, sponsorzy sztandaru, uczniowie, rodzice, cała lokalna społeczność oraz poczty sztandarowe: Poczet Sztandarowy Światowego Związku Żołnierzy Armii Krajowej, Poczet Sztandarowy Gimnazjum im. Mikołaja Kopernika w Kinkajmach, Poczet Sztandarowy Szkoły Podstawowej im. Straży Granicznej w Barcianach. W czasie mszy św. poświęcono sztandar i tablicę pamiątkową.

Rada Rodziców i por. SG Zygmunt Badurowicz przekazują sztandar Dyrektorowi Gimnazjum im. SG w Bezledach

Po mszy nastąpił przemarsz na plac szkoły, gdzie przemawiał Dyrektor Gimnazjum Pan Czesław Sołodki. Następnie Rada Rodziców i por. SG Zygmunt Badurowicz przekazali Dyrektorowi i uczniom gimnazjum sztandar.

Wszyscy zebrani mieli zaszczyt wysłuchać muzyki Garnizonowej Orkiestry 15 Brygady Zmechanizowanej z Giżycka. Następnie wyznaczeni przedstawiciele uroczystości wbijali kolejne gwoźdźce do drzewca, Pani Wójt Jadwiga Gut, poseł Adam Ołdakowski, Stanisław Szwed, Ryszard Pęgowski, absolwenci szkoły, Bogusław Miluski, Elżbieta i Andrzej Kondrat, Danuta Kunicka, Krzysztof Łastowski, Mirosław Sobieraj, Mirosław Grabowski, Elwira i Remigiusz Wyżyńscy, Jadwiga i Jan Jeżewicz, Zenona Baranowska, Stanisław Szwed, Krzysztof Deluga, Bożena i Czesław Sołodki, Wiesław Wasiek, Krzysztof Zawistowski, Zbigniew Makarewicz, Janusz Wrona, Tadeusz Czajkowski, Bogdan Kuźmicz, Halina i Jan Chińscy, a w imieniu Rady Pedagogicznej Gimnazjum uczyniła to mgr Izabela Majchrzak. Na zakończenie apelu uczniowie złożyli uroczystą przysięgę na nowy sztandar i przedstawili program artystyczny.

Wszyscy obecni wzięli udział w poczęstunku, oglądali wystawę prac Powiatowego Konkursu Plastycznego „Straż Graniczna – Nasi Obroncy i Przyjaciele”, odwiedzali salę tradycji, w której są umieszczone liczne pamiątki z Oddziałów Straży Granicznej z całej Polski oraz mieli okazję wpisać się do Księgi Pamiątkowej. Po zakończeniu uroczystości przyszedł czas na refleksje, w których wszyscy zgodnie podkreślali wagę wydarzenia zwracając uwagę na wartości, jakie niesie ze sobą sztandar. Wybór takiego imienia zobowiązuje szkołę, jak i patrona do odpowiednich zachowań. To jednocześnie okazja dla młodzieży na wychowanie w wartościach ważnych, często zapomnianych. To przede wszystkim obowiązek umacniania postaw patriotycznych, które nieustannie kształci gimnazjum wśród swoich uczniów^[2].

Szkoła Podstawowa im. Straży Granicznej w Barcianach

W dniu 19 III 1994 r. funkcjonariusze W-MOSG, na czele z Komendantem Oddziału kpt. SG Wiesławem Wieczorkiem wzięli udział w uroczystościach z okazji 25-lecia Szkoły Podstawowej im. Straży Granicznej w Barcianach. W tym dniu placówce oświatowej nadano nowy sztandar. W takt muzyki orkiestry Morskiego OSG z Gdańska poczty sztandarowe, Kompania Honorowa Oddziału, goście, pracownicy szkoły i cała bracia uczniowska udała się do kościoła parafialnego w Barcianach na poświęcenie sztandaru, a następnie na uroczysty apel do szkoły.

Przemarsz z kościoła do szkoły kompanii honorowej W-MOSG (pierwszy na planie d-ca kompanii ppor. Piotr Jachimowicz, poczet flagowy- od lewej ppor. Tomasz Burbo, mł. chor. Dorian Burdyło, sierż. Sidwa)

Źródło: Kronika Szkoły Podstawowej im. SG w Barcianach 1992-1996

Dyrektor Szkoły Pani Krystyna Kozłowska rozpoczyna uroczysty apel

Źródło: Kronika Szkoły Podstawowej im. SG w Barcianach 1992-1996

Po hymnie i przywitaniu gości przez Panią Dyrektor Krystynę Kozłowską nastąpił moment przekazania sztandaru, któremu przewodniczył Zastępca Komendanta Oddziału mjr SG Ryszard Rzepiejewski. Otrzymał sztandar z rąk fundatorów, których reprezentowali Teresa Siewruk, Halina Kaszuba, Kazimierz Witczak i przekazując dalej Pani Dyrektor powiedział: „chciałbym, żeby ten sztandar jednoczył wysiłki wszystkich nauczycieli i uczniów w pracy i nauce dla dobra Ojczyzny”. Następnie sztandar przejęli uczniowie, a w ich imieniu głos zabrała uczennica klasy VIII deklarując: „dobro naszej Szkoły jest naszą wspólną troską. Postaramy się godnie ją reprezentować wszędzie, gdzie przyjdzie nam żyć”.

Szczególna więź szkoły z „zielonymi otokami” trwa od 21 X 1968 r., gdyż do 1991 r. patronem były Wojska Ochrony Pogranicza^[1].

Od 1 IX 2011 r. na mocy Uchwały Rady Gminy Barciany Nr IX/51/2011 z dnia 29 VI 2011 r. w sprawie utworzenia Zespołu Szkół w Barcianach Szkołę Podstawową im. Straży Granicznej włączono do Zespołu Szkół w Barcianach.

Opracował: mjr SG Dorian Piotr Burdyło

^[1] Uchwała Nr XL/259/2006 Rady Gminy Bartoszyce z dn. 28 IX 2006 r. w sprawie nadania imienia Gimnazjum w Bezledach, udostępniło Gimnazjum im. Straży Granicznej w Bezledach.

^[2] Udostępniła Agnieszka Klimek z Gimnazjum im. SG w Bezledach.

^[3] D.P. Burdyło, Warmińsko – Mazurski Oddział Straży Granicznej im. gen. bryg. Stefana Pasławskiego – Kętrzyn, w: Straż Graniczna w XX-leciu istnienia 1991 – 2011 (materiały poseminaryjne), Koszalin 2011, s.43.